

6. Калініна Л. В., Щерба Н. С., Прокопчук Н. Р., Кузьменко О. Ю., Григор'єва Т. Ю. The journey from an english learner to an english teacher на шляху до професійної майстерності: від студента до вчителя, навчальний посібник до курсу «Методика навчання англійської мови» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Житомир, 2022.

7. Фесенко О., Наконечна О. Методика технології створення та супроводження персональних web-ресурсів вчителя для підтримки навчального процесу. 18-19 листопада 2021. <http://eprints.zu.edu.ua/>, Вид-во ЖДУ,

http://eprints.zu.edu.ua/33633/7/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_22.pdf.

П. В. Ковтун

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к. ф. н., доц. Гирин О. В.

КАТЕГОРІЯ КОГЕРЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ (НА ПРИКЛАДІ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРІВ)

В ідеалі категорії тексту не повинні збігатися з категоріями речень, і це природно: текст, як мовна одиниця, має нові ознаки порівняно з реченнями, що входять до його складу, а тому є набагато складнішим явищем.

На граматичному рівні зв'язок між реченнями легко простежується в ланцюжковому зв'язку, де зазначені засоби лексико-семантичного повтору доповнюються різноманітними іменними прислівниками та асоціаціями (ланками) [1].

При цьому найбільш характерними видами зв'язку є наявність сполучних елементів на стику абзаців (кінець одного → початок наступного). Ще одним видом зв'язку є паралельний зв'язок, який полягає у зіставленні частин (синтаксичний паралелізм, анафора, епіфора, обрамлення) або протиставленні конструкцій (хіазм, антитеза) тощо.

Повторення на фонетичному рівні — це кінцева або початкова рима (алітерація), з повторенням різних голосних (асонанс) і приголосних (консонант) тощо.

Враховуючи вищезазначене, у нашій статті когерентність визначається як внутрішня, змістовна комунікація.

Мета статті – визначити категорію когерентності в англomовних текстах на прикладі драматичних творів.

У класичній типології тексту найважливішими вважаються принаймні чотири типи комунікації, представлені в дихотомії: локальна і глобальна, відкрита і прихована, контактна і дистанційна, регресивна і прогресивна. Її

роль у тексті можна розглядати всебічно з позиції вищезгаданих протиріч. Обсяг цієї статті дозволяє лише один їх детальний аналіз.

Тому локальна і глобальна комунікація є дихотомією, в якій Т.А. ван Дейк, локальний тип відноситься до суміжних відносин між суміжними пропозиціями та висловленими позиціями, а глобальний тип відноситься до зв'язку дискурсу або його окремих фрагментів у цілому (як цілої сцени, акту або навіть як цілої вистави) [2].

Наведемо приклад із «Школи лихослів'я» Р.Б. Шерідан.

Sir Peter Teasle. Lady Teasle, Lady Teasle, I'll not bear it! [3]

Lady Teasle. Sir Peter, Sir Peter, you may bear it or not, as you please; but I ought to have my own way in everything, and what's more, I will, too. What! though I was educated in the country, I know very well that women of fashion in London are accountable to nobody after they are married [3].

У цьому контексті ознакою зв'язку між лініями сера Пітера та його дружини є їхнє звертання один до одного через анафоричний повтор імен Lady Teasle, Lady Teasle – Sir Peter, Sir Peter [3]. Як образ мови синтаксичний паралелізм дозволяє чітко виділити не тільки назви дійових осіб, а й виражену ними емоційно-оцінну конотацію (роздратування, конфлікт, взаємне роздратування).

Лексико-граматичний зв'язок підкріплюється й фонетичним у випадку асонансу звука [i:] в іменах Teasle и Peter. Об'ємна відповідь леді Тісл також пояснює непевність цього посилання у вступі її чоловіка (I'll not bear it!) – вона хоче повної влади в сім'ї (I ought to have my own way in everything) [3].

Далі діалог-суперечка матиме все більш різкі інтонації: Sir Peter Teasle. Very well, ma'am, very well; – so a husband is to have no influence, no authority? [3]

Lady Teasle. Authority! No, to be sure: – if you wanted authority over me, you should have adopted me, and not married me: I am sure you were old enough.

Sir Peter Teasle. Old enough! – aye – there it is. Well, well, Lady Teasle, though my life may be made unhappy by your temper, I'll not be ruined by your extravagance.

Lady Teasle. My extravagance! I'm sure I'm not more extravagant than a woman of fashion ought to be [3].

Слід зазначити, що жіночому характеру властива велика агресія, яка проявляється через пряме протистояння чоловікові [2] (табл. 1).

Таблиця 1

	Повтор імен співрозмовника	Повторення особистих займенників		Перифраз та звертання до себе
		Прямий повтор	Морфологічний повтор	
Леді Тісл	Sir Peter (2)	I (8) you (5)	me (3), my (2) your (0)	a woman of fashion (2)
Сер Пітер	Lady Teasle (3), ma'am (1)	I (2) you (0)	me (0), my (1) your (2)	husband (1)

Як показано в таблиці 1, семантичний радіус номінацій Lady Tizzle на основі опозиції Я-Ти дуже широкий. Вона пов'язана з кожним рядком, насамперед, особовим займенником «я» в прямій і відмінній формах (всіх 13), а також частим повторенням займенника «Ти» (5).

Сер Пітер менше говорить про себе (3) і лише двічі вживає репліку. Добре повторення рефлексів свідчить про його розгубленість. Експресивний синтаксис у цьому епізоді проявляється переважно за допомогою прийому або анадиплозису.

Аналогом такої структури в прозовому творі зазвичай є наявність повторюваних елементів на перетині абзаців. У дискурсі драми такий зв'язок виникає, коли пропозиції в репліках акторів порівнюються або протиставляються.

Таким чином, у прикладі кожна з трьох виділених пар додатково вводить протилежний аргумент – антитезу. Тут другий елемент подається в еліптичній формі і виконує функцію емоційно-рефлексивного вигуку. Такий повтор дозволяє говорити про особливу синтаксичну «картинку» фрагмента, побудовану за принципом «словесного поєдинку» (пінг-понгова розмова) [1].

Слід зазначити, що локальні зв'язки на основі лексичних (синонім, варіант) і синтаксичних (еліпсис, паралелізм, анадиплозис, епіфора) повторів сприяють підтримці глобальної комунікації. Адже на рівні слів на перший план висуваються основні проблеми (поняття), про які сперечаються герої: «вплив/влада в сім'ї, старість чоловіка та марнотратство жінки модниці».

Сила аргументу визначається найбільш очевидними маркерами модальності – модальними дієсловами (will, may, ought to, to be, to want) и модальними словами (sure). Глобальна комунікація дозволяє вийти за рамки конкретного сценічного епізоду та визначити його когнітивне підґрунтя [1].

Так, сер Пітер був немолодим, коли одружився, і був більше схожий на батька, ніж на чоловіка (you should have adopted me, and not married me: I am sure you were old enough) [3]. Натомість леді Тізіл, незважаючи на своє провінційне виховання, через заміжжя опинилася в Лондоні (I was educated in the country, I know very well that women of fashion in London) [3].

Слід зазначити, що вся ця інформація, яка об'єднує текст на глобальному рівні, підтримується регресивною та прогресивною комунікацією. Таким чином, у попередніх і пізніших текстах п'єси, наприклад, вік сера Пітера та гарячий темперамент його дружини, очевидна послідовність.

Досліджуючи категорію послідовності на прикладі основного корпусу тексту п'єси, відзначаємо широкий спектр подальших досліджень, що охоплюють частини єдиного формату вистави, які є не лише глядацьким, а й режисерським задумом.

Список використаних джерел та літератури

1. Абаїмова О.В. Семантико-синтаксичні та інтонаційні особливості монологу в діалогічній мові англійської художньої прози : автореф. дис. ... на

здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Одеса, 1998. 20 с.

2. Смущинська І. Індивідуальний стиль письменника та проблемасемантичного перетворення слів у його мовній системі. *Іноземна філологія* : Вісник Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. К., 2000. 131с.

3. Sheridan, R. B. *School for Scandal. The dramatic Works.* London, New york, Toronto: Oxford University Press, 1906. P. 183–280.

В. В. Колесник

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к. ф. н., доц. Савчук І. І.

КОНЦЕПТ ЯК МЕНТАЛЬНА ОДИНИЦЯ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЗНАНЬ: СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ

Актуальність проблеми зображає процеси утворення, перероблення та відтворення знань. Тож доречно зауважити, що головним ключем тут виступає людина. Вона є творцем емоційної картинки, яка зображується за допомогою мовних знаків. Мовна репрезентація всього навколо є заслугою духовного та філософського дійства повсякденного життя людства. А поняття «концепт» можна трактувати як відтворення та регенерація інформації, яка знаходиться у процесі її зародження.

Існує досить велика кількість вчених та дослідників, котрі досліджували «концепт» у мовознавстві. Серед них є і В. Фон Гумбольдт, Р. Карнап, Б. Рассел та багато інших.

Традиційно вважається, що ментальність, за своєю суттю є основною, щоб виявити зображення варіації та відтворення змін в людській сутності, свідомості та бутті людини. Проблематика ментальності в нашому сьогоденні зазначає велику важливість. Також її можна пов'язати низкою принципів розвитку соціуму та соціальних інституцій.

Початок терміну «ментальність» ввели до загально відомого поняття як вітчизняні та зарубіжні представники: Ж. Ле Гофф, Ж. Дюбі, М. Пруст та багато інших [5: 126]. Деякі з них вважали, що ментальність можна розглядати як поведінку і життєвий досвід індивіда. На противагу цьому, великий психолог Зигмунд Фрейд заперечував це ствердження, тим, що життя людини ніяким чином не буде пояснювати її ментальність [6: 128].

Метою статті є схарактеризувати поняття «концепт» як ментальну одиницю представлення знань та узагальнити семантичні й когнітивні аспекти концепту.

Головним **завданням** обраної для аналізу проблеми зумовлюється необхідністю дослідити зв'язок між ментальністю та її лінгвальним втіленням.